

УДК 330.131.5:656.224(-214)

**МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОЇ
ЗОНИ КУРСУВАННЯ ОКРЕМОГО ПРИМІСЬКОГО
ПАСАЖИРСЬКОГО ПОЇЗДУ**

Ю. С. Барааш, д. е. н., професор, , ubarash@mail.ru

А. А. Матусевич, ст. викладач, alex_m73@meta.ua

Х. В. Кравченко, асистент, ubarash@mail.ru

*Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту
імені академіка В. Лазаряна*

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування нової методики, яка розроблена на основі концепції маржинального доходу з використанням графічного методу. Ця методика дозволяє визначати раціональні зони курсування приміських поїздів для суттєвого зменшення збитковості приміських перевезень.

Результати.

На основі проведених досліджень:

1. Встановлено принципи визначення обсягів приміських пасажирських перевезень при відсутності статистичної інформації на залізницях України.
2. Розроблено методику визначення раціональних зон курсування приміських пасажирських поїздів на полігоні Придніпровської залізниці за рахунок встановлення оптимальної відстані їх курсування, що дозволило суттєво знизити збитковість цих перевезень.
3. Створено методику визначення ефективності функціонування окремого приміського пасажирського поїзда, що дозволить зменшити збитковість приміського сполучення на теренах України.

Новизна. Удосконалено методичний підхід щодо визначення оптимальних зон курсування приміських поїздів за рахунок встановлення раціональної відстані маршруту залежно від середньої дальності поїздки пасажирів та їх середньої кількості протягом звітного року, що дозволить суттєво знизити експлуатаційні витрати та підвищити ефективність перевезень.

Практична значущість. Впровадження вказаної методики для визначення оптимальних зон курсування приміських поїздів дозволить АТ «Українські залізниці» суттєво знизити збитковість приміських перевезень, а місцевим

органам влади на рівні мерій та області зменшити платежі за послуги приміських компаній.

Ключеві слова: приміський рух, приміські поїзди, плата за перевезення, доходи від перевезень, ефективність перевезень, доходи, витрати, збитковість.

Література

1. Бараш Ю. С. Сравнение видов транспорта с учетом устойчивого развития общества / Ю. С. Бараш, И. П. Корженевич, П. А. Лихопек. ISSN 2309-821X (Print), ISSN 2310-2438 (Online) Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту», 2013, вип. 6. // Вісн. Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – 2009. – Вип. 28. – С. 210–214.

Barash Yu. S. *Sravnienie vidov transporta s uchetom ustoychivogo razvitiya obshchestva* [Comparison of transport kinds, taking into account the sustainable development of society] / Yu. S. Barash, I. Korzhenevich, P. Lihopek. ISSN 2309-821X (Print), ISSN 2310-2438 (Online) Zbirnyk naukovykh prats Dnipropetrovskogo natsionalnogo universytetu zaliznychnogo transportu imeni akademika V. Lazaryana «Problemy ekonomiki transportu», 2013, vyp. 6. // Visn. Dnipropetr. nats. un-tu zalizn. transp. im. akad. V. Lazaryana. – D. : Vyd-vo Dnipropetr. nats. un-tu zalizn. transp. im. akad. V. Lazaryana. – 2009. – Vyp. 28. – P. 210–214.

2. Бараш Ю. С. Теоретико-методичний підхід до визначення конкурентоспроможності послуг, що надаються пасажирськими видами транспорту / Ю. С. Бараш А. А. Покотілов, Т. Ю. Чаркіна // Вісн. Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – 2011. – Вип. 38. – С. 233–237.

Barash Yu. S. *Teoretyko-metodychnyy pidkhid do vyznachennia konkurentospromozhnosti poslug, shcho nadaiutsia pasazhirskymy vydamy transportu* [Theoretical and methodical approach to determining the competitiveness of services provided by passenger transport kinds] / Y. Barash, A. Pokotilov, T. Charkina // Visn. Dnipropetr. nats. un-tu zalizn. transp. im. akad. V. Lazaryana. – D. : Vyd-vo Dnipropetr. nats. un-tu zalizn. transp. im. akad. V. Lazaryana. – 2011. – Vyp. 38. – P. 233–237.

3. Вихідні данні Укрзалізниці стосовно показника собівартості 10 пас.-км та середньої дальності поїздки пасажира у приміському сполученні за 2010 рік.

Vykhidni Danni Ukrzaliznytsi stosovno pokaznyka sobivartosti 10 pas.-km ta serednoi dalnosti poizdki pasazhira u prymyskomu spoluchenni za 2010 rik. [Initial data concerning UZ cost index 10 pas.-km and medium-range passenger travel in suburban for 2010]

4. Звіт з виконаної науково-дослідної розробки за договором № ПР/НПП – 11812/НЮ від 31.10.2011 р. Розробка порядку визначення ефективності курсування приміських поїздів за окремими напрямками Придніпровської залізниці.

Zvit z vykonanoi naukovo-doslidnoyi rozrobky za dogovorom № PR/NRP – 11812/NYu vid 31.10.2011 p. Rozrobka poryadku vyznachennya efektyvnosti kursuvannya prymiskykh poyizdiv za okremymy napriamkami Prydniprovskoyi zaliznytsi [Development of the procedure for determining the efficiency of running of suburban trains in certain areas Prydniprovsk railway]

5. Інструкції з калькулювання собівартості перевезень на залізничному транспорті України, затвердженої наказом Укрзалізниці від 15.01.2009 №015-Ц.

Instruktsii z kalkulyuvannya sobivartosti perevezen na zaliznychnomu transporti Ukrainy [User costing for railway transportation Ukraine], zatverdzhenoї nakazom Ukrzaliznytsi vad 15.01.2009 №015-Ts.

6. Момот А. В. Методичний підхід до визначення раціональних швидкостей руху пасажирських поїздів та раціональних зон їх курсування / А. В. Момот // Проблеми економіки транспорту: зб. наук. пр. Дніпропетр. нац. ун-ту заліз. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту заліз. трансп. ім. акад. В. Лазаряна, 2013. – Вип. 5. – С. 80–89.

Momot A. V. *Metodychnyy pidhid do vyznachennia ratsionalnykh shvydkostey rukhu pasazhirskykh poyizdiv ta ratsionalnykh zon yikh kursuvannia* [The methodical approach to the definition of rational speeds of passenger trains and rational areas of their running] / A. V. Momot // Problemy ekonomiky transportu: zb. nauk. pr. Dnipropetr. nats. un-tu zalizn. transp. im. akad. V. Lazaryana. – D. : Vyd-vo Dnipropetr. nats. un-tu zalizn. transp. im. akad. V. Lazaryana, 2013. – Vyp. 5. – P. 80–89.

7. Номенклатура витрат з основних видів економічної діяльності залізничного транспорту України : Наказ Укрзалізниці від 21.08.2007 № 417-Ц. – 414 с.

Nomenklatura vytrat z osnovnykh vydiv ekonomichnoyi diyalnosti zaliznychnogo transportu Ukrainy [The range of costs of the main economic activities of Railway Transport of Ukraine]: Nakaz Ukrzaliznytsi vid 21.08.2007 № 417-Ts. – 414 p.

8. Пінчук О. П. Принципи побудови тарифів на перевезення пасажирів у приміському та регіональному сполученні / О. П. Пінчук // Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. Вип. 38. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту заліз. трансп. ім. акад. В. Лазаряна, 2011. С. 270-276.

Pinchuk O. P. *Pryntsypy pobudovy taryfiv na perevezennia pasazhyriv u prymyskomu ta regionalnomu spoluchenni* [Principles of tariffs for passenger transportation in commuter and regional connections] / O. P. Pinchuk // Visnyk Dnipropetrovskogo natsionalnogo universytetu zaliznychnogo transportu imeni akademika V. Lazaryana. Vyp. 38. – D.: Vyd-vo Dnipropetr. nats. un-tu zalizn. transp. im. akad. V. Lazaryana, 2011. P. 270–276.

9. Пінчук О. П. Послідовність вирішення проблеми підвищення ефективності приміських пасажирських перевезень / Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту» – Вип. 1. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту заліз. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – 2011. – С. 102.

Pinchuk O. P. *Poslidovnist vyrishennia problemy pidvyshchennia efektyvnosti prymiskykh pasazhirskikh perevezen* [The sequence of solving the problem of improving the efficiency of suburban passenger transportation] / Zbirnyk naukovykh prats Dnipropetrovskogo natsionalnogo universytetu zaliznychnogo transportu imeni akademika V. Lazaryana «Problemy ekonomiky transportu» – Vyp. 1. – D. : Vyd-vo Dnipropetr. nats. un-tu zalizn. transp. im. akad. V. Lazaryana. – 2011. – P. 102.

10. Пінчук О. П. Концептуальний підхід до формування приміських пасажирських компаній та поїздів / О. П. Пінчук // Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту» – Вип. 2. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту заліз. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – 2011. – С. 128.

Pinchuk O. P. *Kontseptualnyy pidkhid do formuvannia prymiskykh pasazhyrskykh kompaniy ta poizdiv* [Conceptual approach to building companies and suburban passenger trains] / Zbirnyk naukovykh prats Dnipropetrovskogo natsionalnogo universytetu zaliznychnogo transportu imeni akademika V. Lazaryana «Problemy ekonomiky transportu» – Vyp. 2. – D.: Vyd-vo Dnipropetr. nats. un-tu zalizn. transp. im. akad. V. Lazaryana. – 2011. – P. 128.

11. Принципи визначення ефективності курсування приміських пасажирських поїздів на заданому напрямку руху / Ю. С. Бараш, Т. Ю. Чаркіна, Ю. П. Мельянцова, О. О. Карась // Вісн. Дніп-ропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – 2012. – Вип. 41. – С. 234–248.

Pryntsypy vyznachennia efektyvnosti kursuvannia prymiskykh pasazhyrskykh poizdiv na zadanomu napriamku rukhu [The principles of determining the effectiveness of suburban passenger trains plying on the given direction of travel] / Yu. S. Barash, T. Yu. Charkina, Yu. P. Melyantsova, O. O. Karas // Visnyk Dnipropetrovskogo natsionalnogo universytetu zaliznychnogo transportu imeni akademika V. Lazaryana. Vyp. 41. – D. : Vyd-vo Dnipropetr. nats. un-tu zalizn. transp. im. akad. V. Lazaryana. – 2012. – Vyp. 41. – P. 234–248.

12. Транспортна стратегія України на період до 2020 року, затверджена Кабінетом Міністрів України розпорядженням від 20 жовтня 2010 року № 2174.

Transportna strategiya Ukrainy na period do 2020 roku [Transport Strategy of Ukraine till 2020], zatverdzhena Kabinetom Ministriv Ukrainy rozporyadzhennyam vid 20 zhovtnya 2010 roku №2174.

13. Указ Президента України № 504/2011 «Про Національний план дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава».

Ukaz Prezidenta Ukrainy № 504/2011 «Pro Natsionalnyy plan diy na 2011 rik shchodo vprovadzhennya Programy ekonomichnykh reform na 2010–2014 roky «zamozhne suspilstvo, konkurentospromozhna ekonomika, efektyvna derzhava». [Ukraine President Edict № 504/2011 «About National action plan up 2011 year as to brining of economic reforms Program on 2010–2014 years «rich society, concurrent-ability economic, effective state».

14. Чаркіна Т. Ю. Управління конкурентоспроможністю залізничних пасажирських перевезень на ринку транспортних послуг : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.04 – економіка та управління підприємствами / Т. Ю. Чаркіна. – К. : Українська державна академія залізничного транспорту, 2013. – 22 с.

Charkina T. Yu. Upravlinnia konkurentospromozhnistyu zaliznychnykh pasazhyrskykh perevezen na rynku transportnykh poslug [Managing by competitiveness of railway passenger transport on transport service market]; avtoref. dys. kand. ekon. nauk : 08.00.04 – ekonomika ta upravlinnya pidpryemstvamy / T. Yu. Charkina. – K. : Ukrainiska derzhavna akademiya zaliznychnogo transportu, 2013. – 22 s.

15. Звіт з виконаної науково-дослідної розробки за договором № 97/2012-ЦТех-248/2012-ЦЮ від «18» жовтня 2012 Розробка програмного забезпечення із визначення ефективності курсування пасажирських поїздів.

Zvit z vykonanoi naukovo-doslidnoi rozrobky za dogovorom № 97/2012-TsTeh-248/2012-TsYU vid «18» zhovtnya 2012 Rozrobka programnogo zabezpechennya iz vyznachennya efektyvnosti kursuvannya pasazhyrskykh poizdiv. [Software development for determination the effectiveness of the running of passenger trains].

16. Звіт з виконаної науково-дослідної розробки за договором № 62/11 – ЦТех – 117/2011 – ЦЮ від 22.08.2011 Розробка порядку визначення ефективності курсування пасажирських поїздів.

Zvit z vykonanoi naukovo-doslidnoi rozrobky za dogovorom № 62/11 – TsTeh – 117/2011 – TsYU vid 22.08.2011 Rozrobka poriadku vyznachennya efektyvnosti kursuvannya

pasazhyrskyh poizdiv. [Development of the procedure for determining the efficiency of running of passenger trains]

17. Indicators of Sustainable Development: Guidelines and Methodologies – Third edition. Methodology Sheets. – United Nations Development Programme Environment and Energy Group Bureau for Development Policy. – 2008. – 398 p.

18. INFRAS/IWW 2004: External Costs of Transport: Update Study. Final Report. Zurich/Karlsruhe. – 2004.